

Ordningsvakter och säkerhetskontroller

Ordningsvakter som genomgått en fortbildning eller grundutbildning från 2024 eller genomgått tidigare utbildning för säkerhetskontroller får tjänstgöra i de kontroller som beskrivs i nedan lagar.

Denna modul ska sammanfatta vilka befogenheter som ordningsvakten har i samband med arbetet i säkerhetskontroller enligt nedan lagar:

- Lagen om säkerhetskontroll i domstol
- Lagen om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner
- Lagen om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden
- Lagen om säkerhetskontroll på frivårdskontor
- Lagen om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet

Ovan platser är undantagna tillståndskrav för ansökan om tillstånd att använda ordningsvakter. Det gäller då i säkerhetskontrollen.

Syfte och ändamål med kontrollerna

Syftet med säkerhetskontroller i domstolar, offentliga sammanträden i kommuner och regioner, sametingets offentliga sammanträden och frivårdskontor är att begränsa risken för att det begås brott som innebär allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom.

Ändamålet med kontrollerna vid in- och utpassering vid högskoleprovet är att motverka att fusk sker genom användning av elektroniskt hjälpmedel.

Säkerhetskontroller i domstol

Besökare i domstolens lokaler, åhörare och de personer som kallats att närvara vid en rättegång kan omfattas av säkerhetskontroll. Beslut om säkerhetskontroll har fattats efter samråd med polismyndigheten.

Film: Helsingborgs tingsrätt säkerhetskontroll (2:42) – Youtube

Helsingborgs tingsrätts säkerhetskontroll

Förbjudna föremål i säkerhetskontroller

Nedan listas en del föremål som oftast är förbjudna att medföra genom en säkerhetskontroll.

- föremål som enligt lag är förbjudet, exempelvis kniv eller andra vapen/attrapper
- tändare
- vassa föremål – exempelvis sax, nagelfil, korkskruv
- mediciner – utan tydlig märkning eller förpackning
- hårspray och andra antändliga gaser
- nyckelkedja (nyckelknippan kan tas in, inte kedjan)
- försvarsspray

Du som ordningsvakt kan med lagstöd förvara eventuella föremål som inte är tillåtna men samtidigt inte är olagliga. Dessa saker återfås när besökare passerar ut efter förhandlingen.

Föremål som enligt lag är förbjudna kommer att beslagtas och polis kontaktas.

Om föremålet inte hämtas ut lämnas det oftast till Polisen efter 2 veckor.

Undantag från säkerhetskontroll i domstol (ska vara i tjänst)

Säkerhetskontroll beslutas av domstolens chef eller någon annan lagfaren domare som han eller hon har delegerat beslutanderätten till. Om en säkerhetskontroll ska genomföras med anledning av en viss förhandling, får den även beslutas av rätten.

Om det finns särskilda skäl, får den som beslutat om säkerhetskontrollen även besluta att personer som annars skulle vara undantagna ska omfattas av den. Nedan angivna yrkesgrupper är generellt undantagna kontrollen. De måste också styrka sin identitet.

- Domstolens anställda eller nämndemän
- Åklagare
- Advokater
- Polismän
- Ordningsvakter
- Kriminalvårdens transportpersonal med klient

Vem kontrolleras vid säkerhetskontroll kommuner och regioner samt sametinget

- De som ska kontrolleras av ordningsvakten är endast besökare.
- Kontrollen avser dock inte ledamöter och ersättare vid sammanträdet, eller andra som på grund av lag eller särskilt uppdrag närvarar vid sammanträdet.
- Ordförande får undanta andra personer från kontrollen vid offentliga sammanträden i sametinget och kommuner och regioner.
- Se lokala instruktioner för vem som är kallad till mötet.

Vem kontrolleras vid säkerhetskontroll på frivårdskontor

- En säkerhetskontroll omfattar dem som har kallats till ett möte i de lokaler som kontrollen omfattar och övriga besökare till lokalerna.
- Kontrollen omfattar inte
 1. Kriminalvårdens anställda,
 2. personer som tjänstgör i en övervakningsnämnd som sammanträder på frivårdskontoret, övervakare eller andra som utför uppdrag i övervakningsnämnden eller inom frivården,
 3. polismän, ordningsvakter eller advokater som i tjänsten infinner sig på frivårdskontoret, eller
 4. personer som är omhändertagna.
- Om det finns särskilda skäl kan den som beslutar undanta andra personer från kontrollen men även besluta att undantagna ska omfattas av kontrollen.

Film: Säkerhetskontroll på frivården (3:24) – Kriminalvarden.se

Vem kontrolleras och vad eftersöks vid in- och utpasseringskontroller högskoleprovet

- Alla som ska delta eller har deltagit i provpasset genomgå kontrollen. Kontroller får dock inte utföras på provdeltagare som är under femton år.
- In-och utpasseringskontroller får utföras i så många lokaler som bedöms vara nödvändigt för att fusk genom användning av elektroniskt hjälpmedel ska motverkas på ett effektivt sätt.
- Ingen provdeltagare får kontrolleras mer än två gånger under en prov dag.
- Tystnadsplikt råder kring planering eller andra förberedelser för in- och utpasseringskontrollerna.

Kroppsvisitation

- Kroppsvisitation och undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras med metalldetektor eller annan liknande anordning eller, om det finns särskilda skäl, på annat sätt.
- Om kroppsvisitation eller undersökning av väskor och andra föremål ska genomföras på annat sätt än med metalldetektor eller annan liknande anordning, ska uppgiften utföras av en polisman eller av en ordningsvakt som Polismyndigheten har godkänt för sådana uppgifter.
- Vid högskoleprov får ingen provdeltagare kontrolleras mer än två gånger under en prov dag.

Särskilda bestämmelser om kroppsvisitation

- Kroppsvisitation som är av mera väsentlig omfattning ska utföras i ett avskilt utrymme och om möjligt i vittnes närvaro.
- Kroppsvisitation får utföras eller bevitnas endast av en person som är av samma kön som den som visiteras, om undersökningen inte sker genom användande av metalldetektor eller annan liknande anordning eller avser föremål som den visiterade har med sig.

Genomförandet av kroppsvisitation i säkerhetskontroller

- Kroppsvisitation enligt lagarna om säkerhetskontroller är frivillig.
- Detta medför att den som blir visiterad inte blir fasthållen eller känner att detta genomförs med tvång, och ordningsvakten ska avbryta om personen säger ifrån.

- Om personen säger ifrån nekas denne inträde.
- Inget stöd för våldsanvändning finns för ordningsvakten.

Identitetskontroll säkerhetskontroller

- Identitetskontroll får endast genomföras för att fastställa om en person är undantagen från säkerhetskontrollen.
- Detta gäller ej för in- och utpasseringskontroll vid högskoleprovet.

Konsekvenser vid vägran att genomgå en säkerhetskontroll vid kommuner och regioner, sametinget och frivårdskontor

Avvisning och avlägsnande

Stöd för att avvisa och avlägsna finns i lag om säkerhetskontroller vid kommuner och regioner, sametinget och frivårdskontor.

Stöd för våldsanvändning finns i Polislagen.

Konsekvenser vid vägran att genomgå in- och utpasseringskontroll vid högskoleprovet

Nekas tillträde till den lokal där provet genomförs under provdagens återstående provpass, och får inte något resultat på provet.

En provdeltagare som vägrar att genomgå en utpasseringskontroll ska även stängas av från deltagande i provet under en period av två år från tidpunkten för kontrollen.

Konsekvenser vid vägran att genomgå en säkerhetskontroll i domstol

Avvisning och avlägsnande

Den som vägrar att genomgå en säkerhetskontroll i domstol ska inte ges tillträde till de lokaler som kontrollen omfattar.

Om någon genomgått säkerhetskontrollen och ett föremål påträffats som han eller hon vägrar lämna det ifrån sig för förvaring, så kan ordningsvakt avlägsna personen från domstolens lokaler eller de andra lokaler som används vid domstolsförhandlingen.

Vid ordningstörning finns stöd att avvisa och avlägsna personer i PL 13 §.

Om någon som är kallad till en förhandling vid domstolen vägrar att genomgå en säkerhetskontroll, ska detta omedelbart anmälas till domstolen. Rätten ska då avgöra om den som har vägrat att genomgå säkerhetskontroll ska undantas från denna.

Får den som vägrar att genomgå en säkerhetskontroll hämtas till domstolen, om han eller hon uteblir, får rätten besluta att personen trots sin vägran ska genomgå kontrollen.

Vart kan ordningsvakten tjänstgöra

- Det är enbart säkerhetskontrollen som är/blir ett tillståndsområde per automatik när beslut som säkerhetskontroll har fattats, resten av byggnaden/platsen kommer inte att vara tillståndsområde om det inte har ansökts om detta.
- De flesta verksamheter har oftast ansökt om tillståndsområde för resten av byggnaden så ordningsvakten kan tjänstgöra i allmänna gånger samt i salarna, men detta kommer inte vara lika vanligt vid högskoleprovet då det genomförs två gånger per år.
- Viktigt att den enskilda ordningsvakten kontrollera att det finns ett tillståndsområde utöver säkerhetskontrollen.

Sammanfattning lagstöd säkerhetskontroller

	Domstol ¹	Kommuner ² Regioner	Sametinget ³	Frivårdskontor ⁴	Högskoleprovet ⁵
Beslutar	2 § flera	2 § Ordf	2 § Ordf	2 § Chef KV	3 § UHR
Omfattar	3 § besökare/kallade	3 § besökare	3 § besökare	3 § kallade	2 § Deltagare
Undantas	3 §	3 §	3 §	3 § & 4 §	2 § ej 15 år
Utföra	4 § polis/OV	4 § polis/OV	4 § polis/OV	4 § polis/OV	4 § polis/OV
Id-kontroll	5 §	3 §	3 §	5 §	-
Förbjudna föremål	-	-	-	-	-
Hantera föremål	7 § & 8 §	7 § & 9 §	7 § & 9 §	10 § & 11 §	7 § + 8 § 9 §
Olagliga föremål	5 § -> RB27:1	4 § -> RB 27:1	4 § -> RB 27:1	7/10 § -> RB 27:1	9 § -> RB 27:1
Kroppsvisitation	5 § & 9 §	4 § & 6 §	4 § & 6 §	7 § & 8 §	1 § 5 §
Teknisk utrustning	5 §	6 §	6 §	8 §	5 §
Vägrar	6 § & 7 §	8 §	8 §	9 § & 10 §	6 §
Tystnadsplikt	-	-	-	-	10 §
Överklagande	10 § nekas	10 § nekas	10 § nekas	12 § nekas	11 § får

1. Lag (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol

2. Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner

3. Lag (2018:1974) om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden

4. Lag (2021:77) om säkerhetskontroll på frivårdskontor

5. Lag (2022:1011) om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet

Källhänvisningar

[Lagen om säkerhetskontroll i domstol](#)

[Lagen om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner](#)

[Lagen om säkerhetskontroll vid Sametingets offentliga sammanträden](#)

[Lagen om säkerhetskontroll på frivårdskontor](#)

[Lagen om in- och utpasseringskontroller vid högskoleprovet](#)